

hans Side. Det er fra den Side, hvortil den ærede Ordfører hører, at der er fremsat Ønske i denne Retning, og nogle uklare Fremstillinger i en Skrivelse til Marineministeren have givet Anledning til at fremsætte nogle Oplysninger i denne Henseende, som jeg ikke tror ere ganske nøjagtige, og ialtselv mangle en Modside for saadanne Skolers Virksomhed, som det er umuligt for Ministeren eller Noget at fremkomme med, da der er nogle Spørgsmaal i Økonomien for saadanne Anstalter, og det ofte meget vigtige pefuniære Spørgsmaal, om hvilke det hedder, at den venstre Haand ikke maa vide, hvad den høire gjør. Jeg fremhæver dette, forinden de Herrer tage Ordet, fordi det er overmaade karakteristisk at se netop fra den Side, hvortil den ærede Ordfører hører, et Forlangende fremsat om Fremlæggelsen af Budgettet for private Undervisningsanstalter, forinden der kan blive Tale om Lilstud. Jeg vil sige, at dersom der var nogen Navigationsstolebestyrer her i Landet, der vilde tillade Forslagsstillerne at kige ind i deres Ørbyer og Potter, for at han selv mulig kunde faa en lille Bid af Statskassen, var han efter min Opfattelse neppe værdig til at støttes. Kunne de ikke anderledes have deres Stilling, maa de hellere nedlægge deres Virksomhed. Det er en overmaade interessant Indvending, som de Herrer der gjøre. Jeg gad vide, om man nogenstunde i de 25 Aar, i hvilke man har bevilget til Folkehøiskolerne, har som Betingelse for Lilstud til disse Skoler — jeg tager nu det, der ligger de Herrer nærmest, — krævet, at de skulde fremsætte et Budget, at de skulde meddele, hvorledes deres Indtægts- og Udgiftsforhold vare, hvorledes de bespiste deres Elever — hvor de havde en saadan Bespisning — hvad Indkjøb og andre Udgifter beløbe sig til, hvad Lillaaningen kostede, og hvad der ellers kan males op i de forskellige Budgetter? Nei, man har hverken i dette eller noget andet Punkt stillet en saadan Fordring overfor private Skoler. Jeg kjender intet saadant Tilfælde, undtagen hvor den Bedkommende selv søger ekstraordinær Hjælp og saa har tilbudt et saadant Budget; og jeg vilde finde det aldeles upassende og usorvarligt at gjøre det. Statens Stilling overfor saadanne Forhold er den, at man spørger: Er den Opgave værd at understøttes? Hvilke Regler skulle efter denne Sags Natur og Bestaffenhed og efter dens Betydning anlægges for Understøttelsens Anvendelse? Og gaar denne eller hin private Skole ikke ind derunder, saa undtager man efter disse almindelige Overveielser vedkommende Skole fra Understøttelsen. Dette bør ogsaa gjælde her. Stryg fra disse private Anstalter hvert Spor af Statsunderstøttelse! Hvis det kan finde Tilslutning i et Finantsudvalg af det samme Antal, som har stillet Underbringingslaget under Nr. 147, skal jeg stemme derfor, men jeg nærer ikke Tvivl om, at der snart skal komme en ganske anden Stemning tilføede i det danske Folkething

overfor dette Spørgsmaal. Men forsøg ikke paa at indføre overfor private Anstalter Regler og Krav, der ere af en saadan Natur, at de, bragte i almindelig Anvendelse, vilde svække og krænke den private Virksomhed overfor andre Institutter; anlæg ikke overfor private Undervisningsanstalter paa eet Omraade Principer, som de Herrer maatte være de virkelige til at bekæmpe paa andre Omraader. Jeg nævner dette for at give Vidnesbyrd om den mærkværdige Opfattelse af dette Forhold, som i hele denne Sag er kommen frem strøvis, leilighedsvis i enkelte Sætninger fra de Herrer. Dersom den høitærede Minister ved sin Skrivelse har antyndet, at han vilde hjælpe til at tilfredsstille denne Nysgierhed eller dette Ønske i videre Omsfang, vil jeg dog nære det Haab, at den høitærede Minister ikke forsøger noget Skridt i denne Henseende, og jeg vil navnlig forvente, at ingen Skole i den Henseende lader sig foreskrive en eneste Betingelse udover det, Loven foreskriver, men at alle ganske simpelt stille sig saaledes. Vil Staten i sin egen Interesse støtte denne eller hin Undervisningsanstalt paa dette Omraade, for at denne fylldigere kan løse sin Opgave, vel, saa kan der tages derimod; men vil den ikke, værsgod artig, saa forkast Lilstudet! Saaledes bør Skolerne og deres Lærere staa. De Herrer talte engang om det Grulige i, at der blev antaget en Bistandsmand eller Tilsynsmand ved Folkehøiskolerne, og denne foretager dog en saa forsvindende og rent udbortes Undersøgelse af Forholdene, ingen Budgetundersøgelse, men blot en Undersøgelse af Elevernes Antal og deslige, hvorefter man saa bestemte Tilskudet, men her forlanger man en ganske anden Undersøgelse, hvor det ikke gjælder alene derom, men om hvorledes Eleverne befostes eller beklædes, eller hvilke Fornøielser de have, offentlig eller privat, alle saadanne Forhold, som have den Indflydelse paa Budgettet for dem, der have dermed at gjøre. Nei, mine Herrer, hold dem til Loven. I Kraft af denne undersøges det Principielle, idet man har en Regjeringskommission, bestaaende af 3 Mænd, maatte stundom af fire, der før fire Gange, og nu efter den nye Lov tre Gange om Aaret undersøge de Resultater, hvortil Undervisningen kommer, og dertilgjennem altsaa Løsningen af Skolens Opgaver i Forhold til Samfundet; Kommissionen erbyrver sig det mest indgaaende Kjendskab til hele Virksomheden, og ved Indberetninger sætter Regjeringen i nøie Kjendskab til denne Side af Sagen, den eneste, der vedkommer Offentligheden. Jeg udtaler dette, fordi jeg vil sige, at de ærede Herrer skulle ikke af disse Fornøielser ledes paa Afveje overfor denne Stilling til private Undervisningsanstalter som de selv og vi selv med Rette have hævdet, naar der var Tale om, hvorledes vi vilde stille os til Statstilskud, til privat Undervisningsomraade. Men her er i og for sig noget ganske andet end ved de enkelte Forhold, hvor der er